

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Б. Жильцов

“ _____ 20 15 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття
в компаративному аспекті**

спеціальність 8.02030305 – *Літературна творчість*

галузь знань 0203 – *Гуманітарні науки*

Гуманітарний інститут

2014 – 2015 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття в компаративному аспекті» для студентів спеціальності 8.020305 «Літературна творчість» галузі знань 0203 «Гуманітарні науки» 2015 рік. – 33 с.

Розробник: Ковбасенко Юрій Іванович, завідувач кафедри світової літератури Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук, професор.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури

Протокол від 11 лютого 2015 року № 5

Завідувач кафедри

 (Ковбасенко Ю. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

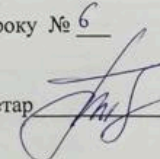
Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора Гуманітарного інституту
з науково-методичної та навчальної роботи

 (О.В. Єременко)

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від "10" березня 2015 року № 6

Вчений секретар (Т.Л.Видайчук)

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О. Б. Жильцов

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття
в компаративному аспекті**

спеціальність 8.02030305 – *Літературна творчість*

галузь знань 0203 – *Гуманітарні науки*

Гуманітарний інститут

2014 – 2015 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті» для студентів спеціальності 8.020305 «Літературна творчість» галузі знань 0203 «Гуманітарні науки» 2015 рік. – 33 с.

Розробник: Ковбасенко Юрій Іванович, завідувач кафедри світової літератури Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук, професор.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури

Протокол від 11 лютого 2015 року № 5

Завідувач кафедри

_____ (Ковбасенко Ю. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора Гуманітарного інституту
з науково-методичної та навчальної роботи

(О.В. Єременко)

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від. “ _____ ” _____ 20__ року № _____

Вчений секретар _____ (Т.Л.Видайчук)

© _____, 2015 рік
© _____, 2015 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	С. 4
Структура програми навчальної дисципліни	С. 6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	С. 6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	С. 7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I.</i> Знакові явища світової літератури кінця XX ст. в компаративному аспекті. Постмодернізм як культурний феномен	С. 8
<i>Змістовий модуль II.</i> Провідні тенденції розвитку світової літератури межі XX–XXI століть у компаративному аспекті	С. 11
<i>Змістовий модуль III.</i> Сучасний літературний процес крізь призму компаративістики: у пошуках мейнстримів і трендів	С. 13
IV. Навчально-методична карта дисципліни “Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття в компаративному аспекті”	С. 15
V. Плани семінарських занять	С. 16
VI. Завдання для самостійної роботи	С. 22
Карта самостійної роботи студента	С. 24
VII. Запитання для контрольної модульної роботи	С. 24
VIII. Індивідуальна науково-дослідна робота	С. 26
IX. Система поточного та підсумкового контролю	С. 28
X. Методичне забезпечення курсу	С. 30
XI. Запитання до екзамену	С. 30
XII. Рекомендована література	С. 32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма дисципліни «Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою світової літератури на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті» необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Навчальний курс «Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті» уходить до переліку дисциплін філологічного циклу нормативного блоку. Вивчення цього курсу передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації. Зокрема: опанування системи відомостей про закономірності перебігу світового літературного процесу межі ХХ-ХХІ століть, розширення обрії гуманітарного мислення, поєднання культурологічного, національного, соціокультурного контекстів у процесі сприйняття та порівняння літературних явищ, широкий розгляд літературно-критичних матеріалів для можливості проведення глибинного аналізу художніх творів та формулювання обґрунтованих інтерпретацій, професійну підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських галузевих стандартів.

Метою курсу є розкриття закономірностей світового літературного процесу межі ХХ-ХХІ століть у компаративному аспекті, з'ясування своєрідності розвитку літературного процесу різних національних літератур, поглиблення знань з теорії літератури та вміння аналізувати та інтерпретувати художні твори в контексті сучасних літературознавчих наукових тенденцій.

Завдання курсу:

- формування уявлення про соціокультурні, історичні, мистецькі чинники розвитку країн, література яких вивчається у зазначений період;
- аналіз та інтерпретація художніх творів зазначеного періоду в компаративному аспекті;
- дослідження стилістичних особливостей поезики митця, встановлення елементів традицій і новаторства в стилі художнього твору та ідіостилю письменника через з'ясування стильових явищ, стильових тенденцій та стильових домінант;
- сприйняття художнього твору як складної системи в контексті різноманітних видів дослідження художнього твору загалом;

У процесі вивчення курсу важливо досягти усвідомлення концепції про розуміння творів мистецтва як складної багаточасової структури; врахування положення сучасного літературознавства про неподільність змісту та форми художнього твору, що дає змогу сприймати текст у його художній цілісності; необхідність врахування історичного контексту; взаємозалежність історії суспільства, історії культури та історії літератури; психолого-педагогічні дослідження про особливості навчальної й пізнавальної діяльності.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання завдань дослідницького, творчого характеру, оформлення реферативних досліджень з актуальних проблем розвитку зарубіжної літератури межі ХХ-ХХІ в компаративному аспекті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- знати:

- провідні тенденції світового літературного процесу зазначеного періоду, зокрема в аспекті компаративістики;
- місце і значення вивчених творів у творчості письменника та літературному процесі цього періоду;
- особливості стилю художнього твору та ідіостилію письменника.

- уміти:

- складати конспект рекомендованих для опрацювання критичних статей і коментувати виписані тези;
- досліджувати поетику оригінального і перекладного тексту, з'ясувати властивості мови літературного твору, засоби художньої виразності, жанрові різновиди, особливості його образної системи тощо);
- виокремлювати факти стильових явищ, стильових тенденцій і стильових доміант, на підставі яких визначається стиль художнього твору та індивідуальний стиль письменника.
- самостійно визначати змістові доміанти тексту, відтворюючи авторську концепцію і здійснювати власну інтерпретацію;
- відрізнити естетично довершені художні твори від продукту масової культури.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить:

144 години, із них 18 годин – лекції, 18 годин – семінарські заняття, 6 год. – модульний контроль, 6 год. – індивідуальна робота зі студентами, самостійна робота – 60 год., семетровий контроль – 36 годин. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті» закінчується екзаменом.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: «Історія світової літератури кінця XX – початку XXI століття в компаративному аспекті»

Курс	Напряму, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4</p> <p>Змістових модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 144</p> <p>Тижневих годин: 2</p>	<p>Шифр та назва напряму: <i>0203 Гуманітарні науки</i></p> <p>Шифр та назва спеціальності <i>8.02030305 Літературна творчість</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 1</p> <p>Семестр: 2</p> <p>Аудиторні заняття: 36 годин, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): 18 годин</p> <p>Семінарські заняття: 18 години</p> <p>Самостійна робота: 60 годин</p> <p>Вид контролю: Екзамен 36 год.</p>

Мета: навчальна дисципліна покликана розкрити закономірності світового літературного процесу межі XX-XXI століття в компаративному аспекті, своєрідність розвитку літературного процесу різних національних літератур, поглибити знання з теорії літератури й уміння аналізувати та інтерпретувати художні твори в контексті сучасних літературознавчих наукових тенденцій.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семинарські	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Знакові явища світової літератури кінця ХХ століття в компаративному аспекті. Постмодернізм як культурний феномен								
1	Лек. 1, 2 Світова література кінця ХХ століття крізь призму компаративістики: знакові постаті, твори, тенденції			2		2	10	
2	Лек. 2, 3 Постмодернізм як культурний і літературний феномен			4			10	
3	Сем. 1, 2 Постмодернізм і романістика Умберто Еко				4			
4	Сем. 3 Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст				2			12
Змістовий модуль II. Провідні тенденції розвитку світової літератури межі ХХ–ХХІ ст. у компаративному аспекті								
8	Лек. 4, 5 Світова література межі ХХ-ХХІ століть: знакові постаті, твори, тенденції			4		2	10	
9	Лек. 6 «Смерть автора», або Постмодерна та пост-постмодерна реінтерпретація світової класики			2			10	
	Сем. 4, 5 Інтертекстуальність як атрибутивна ознака сучасного літературного процесу				4			
	Сем. 6 Постмодерна та пост-постмодерна реінтерпретація світової класики в творах ХХІ ст.				2			12
Змістовий модуль III. Сучасний літературний процес: у пошуках мейнстримів і трендів								
9	Лек. 7, 8 Творчість сучасних зарубіжних письменників: у пошуках мейнстримів і трендів.			4			10	
	Лек. 9 Підсумки курсу			2				
10	Сем. 7, 8 Параболічність як атрибут світової літератури кінця ХХ-початку ХХІ століття				4		10	
11	Сем. 9 «Інтернет чи Гуттенберг?» - сучасне письменство у пошуках мейнстримів				2			12
Разом за навчальним планом		144	36	18	18	6	60	36

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ЗНАКОВІ ЯВИЩА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ В КОМПАРАТИВНОМУ АСПЕКТІ. ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Лекція № 1

Світова література кінця ХХ століття крізь призму компаративістики: знакові постаті, твори, тенденції (2 год.)

Світова література кінця ХХ – початку ХХІ століть: знакові постаті, твори, тенденції. Загальна характеристика світової літератури кінця ХХ століття: традиції і новаторство. Філософські та літературознавчі явища кінця ХХ ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів). Гостра потреба в нових орієнтирах у світі глобальної непевності, недовіри й сумніву в усіх без винятку цінностях.

Шлях від модернізму й авангардизму до постмодернізму. Перехід від відкритого ідеологічного протистояння до посттоталітарного, «вільного» суспільства: плюси і виклики для художньої літератури.

Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культури наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть (на матеріалі конкретних творів).

Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця ХХ – початку ХХІ століть (на матеріалі конкретних творів).

Лекції № 2, 3

Постмодернізм як культурний і літературний феномен (4 год.)

Постмодернізм як утілення еkleктичного духу часу. Спрямування на всеохопність гуманітарного знання. Проблема «розмивання» жанрів, їхня дифузія як один із шляхів розвитку новаторства у художній літературі. Взаємовплив елітарної та масової культури. Найвідоміші митці і тексти.

Витоки постмодернізму. «Структуралістське минуле» постмодернізму й одночасно «послідовна критика» структуралізму. Структуралістська парадигма тексту: семіотична основа, розширення семантики поняття, знакова природа тексту. Постструктуралізм і теорія постмодернізму. Філософські засади в працях Ж. Дерріди, Ж. Батая, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко та ін.

Характерні ознаки літератури постмодернізму («гра» з текстом і читачем, інтертекстуальність, іронічність, колажування, «віртуальний історизм», та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах. Реалізація можливостей гіпертексту як атрибут літератури постмодернізму (М.Візель «Гіпертекстові наративи не є породженням комп'ютера. Не є вони й породженням ХХ ст. Просто в ХХ ст.

реальність і людська свідомість трансформувалися таким чином, що найадекватнішим чином вони описувалися саме за допомогою гіпертексту»).

Метафора лабіринту (різоми) як глобальний символ естетики постмодернізму. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).

Кореляція творчих пошуків письменників кінця ХХ століття з загальними тенденціями розвитку літературознавства й культурології.

Ідея деконструкції. Теорія герменевтики як дослідження поетики митця: відображення індивідуальної системи засобів виразності, неповторні стильові особливості, що дозволяє впізнавати текст автора, ідентифікуючи його і виділяючи серед інших.

Сприйняття тексту як знакового комплексу (за логікою постструктуралістів). Провокаційний характер пошуків «істини тексту». Врахування і виявів авторської суб'єктивності й особливостей сприйняття тексту читачем.

Постмодернізм як мистецьке явище кінця ХХ – початку ХХІ ст.: сукупність тенденцій у літературі, філософії та мистецтві кінця ХХ ст. Поняття і концептуальні схеми постмодернізму.

Інтертекстуальність як одна з конститутивних ознак постмодернізму. Риси постмодерністської естетики: відтворення фрагментарності світу і множинності істин, критика раціональних концепцій буття та концепції логічності історичного процесу, руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами, стилізація, компілятивність, ремінісценції, алюзії тощо. Принципові нонселекція та гіперрецептивність як конститутивні ознаки постмодернізму.

Феномен симулякру. Поняття ризоми. Шизоаналіз. Ж. Бодріяр «Символічний обмін і смерть», Ж. Дельоз. «Платон і симулякр». Система опозицій Іхаба Хассана. Іронічність як атрибут постмодернізму. Своєрідність постмодерністської гри.

Найвідоміші представники літератури постмодернізму: Х.Л. Борхес (Аргентина), У. Еко (Італія), М. Павич (Сербія), П. Зюскінд (Німеччина), К. Рансмайр (Австрія), Дж. Фаулз (Велика Британія), М. Кундера (Чехія), Р. Бах (США), П. Коельо (Бразилія) та ін.

Ключові поняття: алюзія, гіперрецептивність, гіпертекст, «нелінійне письмо», інтертекстуальність, компіляція, ремінісценція, іронічність, нонселекція, палімпсест, пародійність, пастиш, постмодернізм (як літературно-мистецьке явище кінця ХХ – початку ХХІ ст.), ризома, симулякр.

Семінар № 1, 2. Постмодернізм і романістика Умберто Еко

Семінар № 3 Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст

Література:

1. Астаф'єв О. Міжтекстове поле постмодернізму: теорія й історія // Філолог. семінари: Типи худож. творчості в епоху постмодернізму: реальність чи віртуальність? – К., 2002. – Вип. 5. – С. 74–80.
2. Зарубежная литература XX в.: Учебн. для вузов / Л. Г. Андреев, А. В. Карельский, Н. С. Павлова и др.; Под ред. Л. Г. Андреева. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 2004. – 559 с.
3. Ігнатенко М. Постмодерний Homo ludens // Слово і час. – 2002. – № 6. – С.16–21.
4. Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 496 с.
5. Коваль М. Постмодерністська гра в літературу, відмова від традиції чи її нова інтерпретація (на матеріалі сучасної літератури та критики США) // Молода нація: Альманах. – К.: Смолоскип, 1999. – Вип. 13. – С.183 – 192.
6. Ковбасенко Ю. І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскин» // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2002. – № 4. – С. 80-126.
7. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік різних боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – С. 2 – 12.
8. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2005. – № 6. – С.18 – 20.
9. Пахаренко Н. Світоглядно-естетичні грані постмодернізму // Укр. мова та літ. – 2005. – № 15. – С. 9 – 13.
10. Семків Р. Іронічна структура : типи іронії в художній літературі / Ростислав Семків. – К. : Вид. Дім «КМ Академія», 2004. – 135 с.
11. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М.Зубрицької. — Львів: Літопис, 1996. — 633 с.
12. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С.76 – 80.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ МЕЖІ ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ У КОМПАРАТИВНОМУ АСПЕКТІ

Лекції № 4, 5

Світова література межі ХХ-ХХІ століть: знакові постаті, твори, тенденції (4 год.)

Нові тенденції в літературі на межі ХХ–ХХІ століть: пошук експресивних засобів виразності з метою створення своєрідного індивідуального авторського стилю. Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх творів початку ХХІ століття. Інакомовлення в літературі.

Посилена увагу до мотиву самотності, смерті (самогубства), плачу (сліз), мотив сприйняття радості буття через хаос буття, мотив хаосу і випадковостей щодо всього у світі ХХІ ст. Нові функції зазначених мотивів у літературі нового століття.

Лекція № 6

“Смерть автора”, або Постмодерна та пост-постмодерна реінтерпретація світової класики

“Скриптор іде на зміну Авторіві... Народження читача доводиться оплачувати смертю Автора” (Ролан Барт. “Смерть Автора”).

Роль і значення образу-символу Інтернету як всесвітньої Мережі як явища сучасного мобільного світу. Інтернет як величезне досягнення цивілізації і водночас руйнування будь-якої об’єктивності, як світ хаосу. Інтернет як «новий» (усесвітній) лабіринт та ілюзія керування світом. Інтерпретація реального процесу комунікації у віртуальному світі. Опозиція «реальний-віртуальний» щодо ситуацій та образів літературних творів. Створення ефекту умовності ситуації, імітації життя.

Літературний та інтермедіальний римейк як атрибутивні явища нової культурної ситуації.

Семінар 4, 5. Інтертекстуальність як атрибутивна ознака сучасного літературного процесу

Семінар 6. Постмодерна та пост-постмодерна реінтерпретація світової класики в творах ХХІ ст.

Література:

1. Астаф'єв О. Міжтекстове поле постмодернізму: теорія й історія // Філолог. семінари: Типи худож. творчості в епоху постмодернізму: реальність чи віртуальність? – К., 2002. – Вип.. 5. – с.74 – 80.
2. Зарубежная литература XX в.: Учебн. для вузов / Л. Г. Андреев, А. В. Карельский, Н. С. Павлова и др.; Под ред. Л. Г. Андреева. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 2004. – 559 с.
3. Затонский Д. Finita la ideologia, или Постмодернизм как зеркало рухнувшей «суперсистемы» // Collegium – 1997. – № 1. – с.3 – 9.
4. Ігнатенко М. Постмодерний Homo ludens // Слово і час. – 2002. – № 6. – С.16 – 21.
5. Коваль М. Постмодерністська гра в літературу, відмова від традиції чи її нова інтерпретація (на матеріалі сучасної літератури та критики США) // Молода нація: Альманах. – К.: Смолоскип, 1999. – Вип..13. – с.183 – 192.
6. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік різних боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – с. 2 – 12.
7. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2005. – № 6. – С.18 – 20.
8. Пахаренко Н. Світоглядно-естетичні грані постмодернізму // Укр. мова та літ. – 2005. – № 15. – с.9 – 13.
9. Семків Р. Постмодернізм та іронія / Типологізація нетипового // Слово і час. – 2000. – № 6. – с.6 – 12.
10. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М.Зубрицької. — Львів: Літопис, 1996. — 633 с.
11. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – с.76 – 80.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

СУЧАСНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС: У ПОШУКАХ МЕЙНСТРИМІВ І ТРЕНДІВ

Лек. 7, 8 Творчість сучасних зарубіжних письменників: у пошуках мейнстримів і трендів.

Виникнення «великого галасу» (позитивного і негативного) навколо сучасних творів (напр., «Інферно» Д. Брауна). Особливості «модного» роману. Художня та релігійна символіка. Звернення до історичного матеріалу як засіб осягнення проблем сучасності. Синтез жанрів, концепція світу і концепція особистості в прозових творах початку ХХІ ст.

Дешифруюча функція нових творів: відверте кепкування над сприйняттям духовних і художніх традицій, пародійний характер твору. Відверте зниження «високої» проблематики і зведення її до форми популярного «бестселера».

Поява творів глибоко психологічних і змістовно насичених. Поява нового інтелектуального стилю в творах письменників початку ХХІ ст. Творчість видатних науковців як спроба написати «справжню» книжку і бути вислуханим і почутим.

Створення іміджу «культового письменника». Творчість сучасного польського митця, двічі доктора наук, який займається молекулярною біологією, Януша Леона Вишневецького. Дебют у літературі романом «Самотність у Мережі» («Samotność w Sieci» (2003). Самотність як риса характеру людини, внутрішня сутність, навіть потреба замикатися в собі, не дозволяючи світові втручатися в особисте життя.

Створення нових художніх форм, актуальність проблематики, зменшення постмодерних тенденцій в інтелектуальних творах початку століття.

«Від Інтернету до Гуттенберга»: боротьба новітньої художньої літератури за читача. Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.

Канон і каноноборство у літературі та культурі в компаративному аспекті. Найновіші тенденції в літературі на межі ХХ–ХХІ століть: пошук експресивних засобів виразності з метою створення своєрідного індивідуального авторського стилю у художніх творах. Інакомовлення в літературі початку ХХІ століття.

Сендвіч-література. «Сетература» (рос.) та ін. напрямки пошуків сучасного письменства в компаративному аспекті.

Лек. 9 Підсумки курсу

Узагальнення та систематизація матеріалу навчальної дисципліни «Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті»

Сем. 7, 8 Параболічність як атрибут світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття

Сем. 9 «Інтернет чи Гуттенберг?» - сучасне письменство у пошуках мейнстримів і трендів

Ключові поняття: «каноноборство» (в художній літературі), «модний» роман, елітарна культура, канон літературний, класична література, культовий письменник; парабола (в художній літературі).

Література:

1. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. — Львів: Літопис, 1996. — 633 с.
2. Затонский Д. *Finite la ideologia*, или Постмодернизм как зеркало рухнувшей «суперсистемы» // Collegium – 1997. – № 1. – с.3 – 9.
3. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік різних боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – с. 2 – 12.
4. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2005. – № 6. – С.18 – 20.
5. Схелтйенс В. Сетература: новое литературное движение? Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.netslova.ru/teoriya/werner.html>
6. Чернолицкая О. Феноменология сетевого авторства : Электронный ресурс. — Режим доступа: <http://topos.ru/article/3393>
7. Эпштейн, М. Знак пробела: О будущем гуманитарных наук / Эпштейн. – М.: Новое литературное обозрение, 2014. — 86

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінари 1, 2.

Постмодернізм і романістика Умберто Еко

ПЛАН

1. Умберто Еко – знакова постать світової літератури, його наукові інтереси та естетичні вподобання.
2. Роль «віртуального історизму» в реалізації концепції роману «Ім'я троянди».
3. Багаторівневе кодування сюжету, міксування жанрів та інтертекстуальність у романі як вияв постмодерністської «боротьби за читача».
4. Образ бібліотеки-лабіринту, його сюжетотворчі й текстотворчі функції.
5. Езотеричні вчення і таємні знання як засіб зацікавлення читача в романі «Маятник Фуко».
6. Особливості індивідуального стилю Умберто Еко.

Література:

1. Денисова Т. Н. Феномен постмодернізму: Контури й орієнтири / Тамара Денисова // Слово і час. – 1995. – № 2. – С. 18–27.
2. Еко У. Нотатки на берегах «Імені троянди» / Умберто Еко. Ім'я рози. – СПб.: Симпозиум, 2000. – С.635-670.
3. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік різних боків / Юрій Ковбасенко // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – С. 2–12.
4. Литвиненко Т. М. Лабіринт – символ естетики постмодернізму: До проблеми цієї міфологеми в літературі ХХ ст. // Всесвіт. літ. в серед. навч. зал. Укр. – 2004. – № 3. – С. 32–35.
5. Пахаренко В. Світоглядно-естетичні грані постмодернізму // Укр. мова та літ. – 2005. – № 15. – С. 9–13.

Семінар 3.**Прозописьмо Милорада Павича як гіпертекст****ПЛАН**

1. «Перший письменник третього тисячоліття» Милорад Павич знакова постать світової літератури, специфіка його творів і «відмова від монопольного права автора на істину».
2. Гіпертекст як явище літератури (рос. «сетературы»). Роман «Хозарський словник» як гіпертекст.
3. Утілення в оповіданні «Дамаскин» рис постмодернізму. Можливість вибору шляхів читання твору на двох його «перехрестях» (в т.ч. на комп'ютері) як вияв характерної для постмодерністської літератури гри письменника з текстом і читачем.
4. Оповідання «Принц Фердинанд читає Пушкіна» як інтелектуальна провокація читача. Інтенсивне використання М.Павичем фактів візантійської і поствізантійської культури («віртуальний історизм»).
5. Особливості індивідуального стилю Милорада Павича.

Література:

1. Визель М. Гипертексты по ту и по эту сторону экрана / Михаил Визель // Иностранная литература. – 1999. – № 10. – С. 25–31.
2. Затонский Д. Finita la ideologia, или постмодернизм как зеркало рухнувшей «суперсистемы» // Collegium – 1997. – № 1. – С. 3 – 9.
3. Ковбасенко Ю.І. Література постмодернізму: по той бік різних боків / Юрій Ковбасенко. – Тема. – 2002. - №1. – С. 127
4. Ковбасенко Ю.І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскин» / Юрій Ковбасенко. – Тема. Мистецтво аналізу та інтерпретації художнього тексту. Нове в шкільних програмах : Милорад Павич. – 2002. – № 4. – С. 80 – 126.
5. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – с.76 – 80.

Семінари 4, 5**Інтертекстуальність як атрибутивна ознака
сучасного літературного процесу****ПЛАН**

1. Класична література як донор для постмодерністського художнього тексту.
2. Розмаїття виявів інтертекстуальності у постмодерністському художньому тексті.
3. Інтелектуальна гра з читачем у новелі Хорхе Луїса Борхеса «Дім Астеріона».
4. Твір Патріка Зюскінда «Запахи, або Історія одного вбивці» як «геніальна компіляція»
5. Пастіш, центон, палімпсест та іронія в поезії кінця ХХ - початку ХХІ століття (Й.Бродський, Іртенєв, Прігов, Тимур Кібіров та ін.)

Література:

1. Бульвінська О. Перший письменник III тисячоліття, або Милорад Павич і гіпертекст // // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2003. – № 5. – С. 2 – 12.
2. Затонський Д. Роман Патріка Зюскінда «Запахи» у дзеркалі літ-знавства // Всесв. л-ра в серед. навч. закл. України. – 2002. – № 5-6.
3. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік різних боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – С. 2 – 12.
4. Семків Р. Іронічна структура : типи іронії в художній літературі / Ростислав Семків. – К. : Вид. Дім «КМ Академія», 2004. – 135 с.

Семінар 6**Постмодерна та пост-постмодерна реінтерпретація світової класики у творах ХХІ століття****ПЛАН**

1. Секрети успіху «модних» літературних творів кінця ХХ – ХХІ століття («геній кічу» Ден Браун, «модний автор» Януш Леон Вишневський та ін.).
2. Складові успіху белетристики Дена Брауна («Код да Вінчі» та ін.).
3. Я.Л.Вишневський і трансформація теми самотності та реалізація моделі «лабіринт – різьма – Інтернет» в романі «Самотність в мережі» та ін. творах.
4. Найновіші літературні «бренди» і «тренди» очима читача (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.
5. Література сьогодні і письменник-сучасник: «класик» - «зірка» - «модне ім'я» - «культува фігура»?
6. Класика і кіч: проблема літературного канону і каноноборства в Україні й світі.

Література:

1. Дубин Б. Классическое, элитарное, массовое: начала дифференциации и механизмы внутренней динамики в системе литературы // Новое литературное обозрение, 2002, № 5 (57). – С. 6–23;
2. Овсяк О. Загадки і таємниці роману Дена Брауна «Код да Винчі» // Всесвіт. – 2008. – № 3-4. – С. 149-156.

Електронні джерела:

http://sovremennik.ws/2007/09/26/kod_da_vinchi.html
<http://www.abc-people.com/data/brown-dan/androgin.htm>
<http://www.abc-people.com/data/brown-dan/news1.htm>

Сем. 7, 8 Параболічність як атрибут світової літератури кн. XX-XXI ст.

ПЛАН

1. Парабола як поняття літературознавства та інакомовлення в художній літературі XX – XXI століття (Кафка «Перевтілення», А. Камю. «Чума», В. Голдінг. «Володар мух», Кен Кізі «Політ над гніздом зозулі», антиутопії (Дж. Орвелл. «1984» «Скотоферма») та ін.
2. Параболічність та жанрові ознаки (філософська казка, алегорично-моральна притча про людство та ін.) творів:
  - Ричарда Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон»;
  - Паоло Коельо «Алхімік»
3. Неоміфологізм і література XX-XXI ст.
4. Полісемантичність і причини популярності літератури фентезі (Дж. Р. Толкін, Дж. К. Роулінг та ін.).

Література:

1. Затонский Д. *Finita la ideologia*, или постмодернизм как зеркало рухнувшей «суперсистемы» // Collegium – 1997. – № 1. – с.3 – 9.
2. Семків Р. Постмодернізм та іронія / Типологізація нетипового // Слово і час. – 2000. – № 6. – с.6 – 12.
3. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – с.76 – 80.
4. Степанян К. Постмодернізм – боль и забота наша // Вопр. литературы. – 1998. – № 5. – С.32 – 54.

Сем. 9 «Інтернет чи Гуттенберг?» - сучасне письменство у пошуках мейнстримів і трендів

ПЛАН

1. Пошуки нових художніх форм і змісту актуальність проблематики, зменшення постмодерних тенденцій в інтелектуальних творах початку століття.
2. «Від Інтернету до Гуттенберга»: боротьба новітньої художньої літератури за читача.
3. Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн», «сетература» та ін.): сучасний стан і прогнози.

Література:

1. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. — Львів: Літопис, 1996. — 633 с.
2. Затонский Д. *Finita la ideologia*, или Постмодернизм как зеркало рухнувшей «суперсистемы» // *Collegium* – 1997. – № 1. – с.3 – 9.
3. Ковбасенко Ю. І. Література постмодерну: по той бік різних боків // *Заруб. л-ра в шк. Укр.* – 2002. – № 5. – с. 2 – 12.
4. Козюра О. В. Феномен постмодернізму: спроба визначення естетичної функції // *Заруб. л-ра в шк. Укр.* – 2005. – № 6. – С.18 – 20.
5. Схелтйенс В. Сетература: новое литературное движение? Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.netslova.ru/teoriya/werner.html>
6. Чернолицкая О. Феноменология сетевого авторства : Электронный ресурс. — Режим доступа: <http://topos.ru/article/3393>
7. Эпштейн, М. Знак пробела: О будущем гуманитарных наук / Эпштейн. – М.: Новое литературное обозрение, 2014. — 864 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗНАКОВІ ЯВИЩА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ. ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

**Світова література на межі ХХ–ХХІ століть: традиції і новації.
Філософське та літературознавче підґрунтя літератури кінця ХХ ст.
(постструктуралізм, деконструкція, герменевтика)**

Науковий і інтерпретаційний розвиток літературознавства кінця ХХ століття. Концепція про стиль кожного окремого художнього твору В. Виноградова; ставлення до твору як до суми прийомів, які проявляються на рівні форми і змісту одночасно (у працях представників організації ОПОЯЗ: Ю. Тинянов, В. Шкловський та інші); теорія про діалогічність мислення і мовлення М. Бахтіна; літературознавча теорія художнього стилю О. Лосева; концепція щодо своєрідності й культурологічної цілісності національних стилів як літературного контексту епохи і культури (Л. Кормич, В. Багацький, Н. Науменко); теорія структуралістського аналізу художнього тексту.

Філософська теорія герменевтики як мистецтво інтерпретації, мистецтво тлумачення тексту. «Віртуальне» спілкування між автором і тлумачем, діалогічність як принцип гуманітарного знання (Ф. Шлейєрмахер). Положення герменевтичного структуралізму: художній твір як «текст», сприйняття мистецтва як символічної діяльності (від тлумачення текстів до тлумачення людського буття).

Постмодернізм як культурний та естетичний феномен, як інтернаціональний «менталітет»

Можливі тлумачення постмодернізму як явища кінця ХХ – початку ХХІ століття. Тенденції і новації у мистецтві постмодернізму: історичний, культурологічний, соціальний, психологічний тощо аспекти.

Онтологічний, гносеологічний, естетичний рівні прояву постмодернізму в кінці ХХ– початку ХХІ ст.

Пошук нових засобів зображення в літературі постмодернізму: формування читацької зацікавленості твором тощо. «Боротьба за читача» засобами постмодерного мистецтва.

Особливості поезики постмодернізму. Загальні особливості постмодерністських творів. Особливості постмодерного героя в літературі кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Образ лабіринту як глобальний символ естетики постмодернізму (10 год.)

Неоміфологізм і містичність мистецтва межі ХХ–ХХІ століть. Лабіринт як один з ключових образів літератури ХХ століття. Походження і призначення образу (мотиву) лабіринту в світовій культурі.

Використання в постмодерних творах міфологічних мотивів і образів, міфопоетичних прийомів. Створення власної «моделі світу» в постмодерних творах межі ХХ–ХХІ століть.

Функції обряду ініціації в контексті розкриття ролі і значення образу (мотиву) лабіринту.

ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ МЕЖІ ХХ–ХХІ СТ.

Особливості дослідження поетики митця у працях М. Бахтіна «Питання літератури та естетики» (стилістична своєрідність жанру роману, стилістичне значення різноманітних «позицій» автора у творі, важливість «відхилення» від стилістичної норми в якийсь момент розвитку певного жанру тощо). Діалогічність мислення, мовлення як такого, а загалом і системи художнього твору.

Дослідження проблеми поетичного стилю митця в працях Д. Наливайка («Мистецтво: напрями, течії, стилі»). Спроба виділити закономірності розвитку літератури і мистецтва, що проявляються на кожному етапі появи і динаміки певного напрямку, а також виокремлення загальних стилів (канонічного, конвенційного) тощо.

Вплив праць українського науковця Д. Затонського на розвиток дослідження особливостей напрямів модернізму, постмодернізму. Книга “Модернізм і постмодернізм...” Теза Д. Затонського: «Мистецтво об’єднує "всі сторони людського буття: від тембру голосу до вміння розмірковувати, від манери рухатися до рухів душі" (стиль письменника включає в себе інформацію про епоху, світоглядні позиції автора, навіть індивідуальну манеру рухатися, думати, висловлювати свою своєрідність, що й є складовими “руху душі” (В. Маранцман). Праця О. Лосєва "Проблема художественного стиля".

Положення західних досліджень у сфері гуманітарних наук: поворот до символічних структур мови. Зв'язок проблем структури тексту із проблемами художньої творчості, психології творчості, культурології тощо. Слово, Текст як першооснова духовного і творчого розвитку особистості. Відсутність остаточно визначених категорій, станів, положень, сприйняття тексту як певного знакового комплексу (за логікою структуралістів і постструктуралістів).

Творчість сучасних зарубіжних письменників

Провокаційний характер пошуків “істини тексту” – врахування проявів авторської суб’єктивності й особливостей сприйняття тексту читачем.

Пошуки авторської концепції та розшифрування постмодерних кодів у творах сучасних (культових письменників). Опрацювання (читання, аналіз, створення власних адекватних інтерпретацій) художніх текстів Мілана Кундери, Хуліо Кортасара, Мілорада Павича, Марка Леві, Дена Брауна та інших.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Знакові явища зарубіжної літератури кінця ХХ століття.			
Постмодернізм як культурний феномен			
Тема 1. Світова література на межі ХХ–ХХІ століть: традиції і новації. Філософське та літературознавче підґрунтя літератури кінця ХХ ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) (10 год.)	Індивідуальне заняття	5	I-II
Тема 2. Постмодернізм як культурний та естетичний феномен, як інтернаціональний «менталітет» (10 год.)	Семінарське заняття	5	III-IV
Тема 3. Образ лабіринту як глобальний символ естетики постмодернізму (5 год.)	Індивідуальне заняття	5	V- VI
Провідні тенденції розвитку зарубіжної літератури межі ХХ–ХХІ століть			
Тема 4. Зарубіжна література на межі ХХ–ХХІ століть: тенденції і новації (5 год.)	Індивідуальне заняття	5	VII- VIII
Тема 5. Творчість сучасних зарубіжних письменників (10 год.)	Індивідуальне заняття	5	IX-X
<i>Разом: 40 годин</i>	<i>Разом: 25 балів</i>		

VII. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Світова література кінця ХХ – початку ХХІ століть: знакові постаті, твори, тенденції
2. Філософські та літературознавчі явища кінця ХХ ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів).
3. Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культури наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть (на матеріалі конкретних творів).
4. Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця ХХ – початку ХХІ століть (на матеріалі конкретних творів).
5. Характерні ознаки літератури постмодернізму («гра» з текстом і читачем, інтертекстуальність, іронічність, колажування, «віртуальний історизм», реалізація можливостей гіпертексту та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах.
6. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
7. Неоміфологізм і художня література кінця ХХ – початку ХХІ століть (на матеріалі конкретних творів).

8. «Лабіринт» – «різома» – «Інтернет» як текстотворчі моделі літератури постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
9. Інтертекстуальність та інтелектуалізм новелістики Х.-Л. Борхеса (на матеріалі новели «Дім Астеріона» або ін.).
10. Руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами в творах постмодерністів.
11. Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх текстів кінця ХХ – початку ХХІ століття (на м-лі творів М. Павича або ін.).
12. Роль і значення образу-символу Інтернету у творах митців кінця ХХ – початку ХХІ століття (на матеріалі роману Я. Л. Вишневського «Самотність у Мережі» або ін. творів).
13. Функції інтертекстуальності у повісті П. Зюскінда «Запахи. Історія одного вбивці».
14. Специфіка застосування прийому «гри» та багаторівнева організація тексту в романі Дж. Фаулза «Маг».
15. Поліваріативність філософсько-естетичних інтерпретацій твору П. Коельо «Алхімік».
16. Особливості інтерпретації авторської концепції в повісті-притчі Р. Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон».
17. Ідейно-естетичні функції інтертексту в романі У. Еко «Ім'я троянди».
18. «Магічний реалізм» і творчість Г. Гарсія Маркеса (на матеріалі роману «Сто років самотності» або інших творів).
19. Твір літератури постмодернізму як гіпертекст (на матеріалі творів М. Павича «Дамаскин», «Скляний равлик» або ін.).
20. Причини, хід і результати «міксування» жанрів і стилів світової літератури у творах Д. Брауна, У. Еко, П. Зюскінда або ін. письменників.
21. Іронічність («чорний гумор») як атрибут літератури постмодернізму (на матеріалі роману К. Кізі «Політ над гніздом зозулі»).
22. Інакомовлення та параболічність як атрибут світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття (на м-лі творів М. Павича, Р. Баха, Дж. Барнса або ін.).
23. Провідні риси постмодерн. естетики та їхнє втілення у епічних творах.
24. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у ліричних творах (на м-лі текстів В. Шимборської, Й. Бродського, Д. Пригова та ін.).
25. Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у драматичних творах (на матеріалі текстів Т. Стоппарда або ін.).
26. Фентезі як явище сучасної літератури та культури: характерні риси та секрети популярності (Дж. Р. Толкін, Дж. К. Роулінг та ін.).
27. Проблема літературного канону та «каноноборства» і її вплив на сучасний літературний процес (постколоніальна критика, гендерні студії та ін.).
28. Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.
29. Зарубіжна і українська література кінця ХХ – початку ХХІ століття.
30. «Мейнстрими» художньо-естетичної ситуації та літератури кінця ХХ – початку ХХІ століть: у пошуках нового та втраченого.

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Ефективною формою індивідуального науково-дослідного завдання ІНДЗ) магістрантом є самостійне (або під керівництвом викладача) поповнення ним Інтернет-ресурсу («Google» і т.п.) тематичною інформацією. Така робота не лише сприяє самостійному науковому пошуку магістранта, а й вивіщує активність україномовних користувачів Інтернету, тим самим сприяючи поліпшення світового іміджу України.

Однією із форм самостійної роботи студентів є також підготовка індивідуального навчально-дослідного завдання у вигляді реферату. Ця робота має засвідчити обізнаність студента з матеріалом, який вивчався самостійно, підтвердивши результати дослідницького пошуку та відображаючи певний рівень навчальної компетентності.

Метою виконання індивідуального навчально-дослідного завдання є самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Реферат як індивідуальне навчально-дослідне завдання складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел. Обсяг роботи – 10-15 сторінок друкованого тексту.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності роботи, формулювання мети, завдань дослідження	8
2.	Наявність плану	2
3.	Аргументований виклад фактів, результатів дослідження в логічній послідовності, доведення заявлених тез, розширений коментар структурних частин роботи, розгляд тенденцій подальшого розгляду питання	5
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	5
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власних поглядів, висловлення власної точки зору з розглянутого питання	5
6.	Дотримання технічних, орфографічних вимог щодо структурних елементів роботи	5
	РАЗОМ	30 балів

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з дисципліни «Зарубіжна література ХХ – ХХІ століття». Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за ІНДЗ, – 30 балів.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	28-30	Відмінно
Достатній	22-27	Добре
Середній	16-21	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни « Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті»

1. Девід Лодж як письменник, викладач і науковець
2. Життя і творчість М. Павича (П. Зюскінда, Дж. Фаулза, П. Коельо, Г. Гессе, Р. Баха, Х. Кортасара, Д. Брауна, Ф. Бегбеде, Я.Л. Вишневського, Ф. Саган – за вибором студента).
3. Загадки і таємниці роману Д. Брауна «Код да Вінчі» та ін.
4. Іронія і сатира у романі В.Пелевіна «Generation П»
5. Композиційно-змістові особливості роману П. Зюскінда «Парфуми».
6. Концепція другого народження в творі «Чайка Джонатан Лівінгстон» Р. Баха.
7. Масова література початку ХХІ століття: популярні жанри, теми, проблеми, образи і символи
8. Повісті «Голубка» і «Історія пана Зоммера» П. Зюскінда як зображення духовної ізоляції сучасної особистості.
9. Поетика постмодернізму в романі «Безсмертя» М. Кундери.
10. Поетика постмодернізму в романі «Вероніка вирішує померти» П. Коельо
11. Поетика постмодернізму в романі «Диявол і синьойорита Прим» П. Коельо.
12. Поетика постмодернізму в романі «Коханка французького лейтенанта» Дж. Фаулза.
13. Поетика постмодернізму в романі М. Леві «Усе, що не було сказано».
14. Поетика постмодернізму в романі П. Коельо «Алхімік».

15. Поетика постмодернізму в романі Ф. Саган «І переповнилася чаша».
16. Поетика постмодернізму в романі Ф. Саган «Сторінки мого життя».
17. Поетика постмодернізму в творах М. Павича.
18. Поетика постмодернізму в творі А. Гавальди «Мені б хотілося, щоб мене хто-небудь де-небудь чекав».
19. Поетика постмодернізму в творі Я.Л. Вишневського «188 днів і ночей».
20. Постмодерний код у романі Я.Л. Вишневського «Самотність у Мережі».
21. Постмодерний код у творі «Ілюзії» Р. Баха.
22. Постмодерний код у творі Дж. Фаулза «Колекціонер».
23. Постмодерний код у творі У. Еко «Ім'я троянди».
24. Постмодерний код у творі Ф. Бегбеде «1, 499 €».
25. Постмодерний код у творі Я.Л. Вишневського «Бікіні».
26. Риси постмодернізму в романі К.Р.Сафона «Тінь вітру».
27. Роман Стіга Ларссона «Дівчина з тату дракона» як заклик до боротьби з расизмом та екстремізмом.
28. Російські поети-постмодерністи: єдність іронії, гумору та сатири
29. Твір «Маг» Дж. Фаулза як англійський екзистенційний роман кінця ХХ століття.
30. Тема насильства і жорстокості у романі «Дівчина з тату дракона» (2005) шведського письменника Стіга Ларссона
31. Теоретики постмодернізму (Р. Барт, Д. Дерріда, М.Фуко, У. Еко, І. Хасан, Д. Фоккема, Ж.-Ф. Ліотар)
32. Фентезі як явище літературного процесу кінця ХХ початку ХХІ ст.
33. Філософський підтекст роману В.Пелевіна «Generation П»
34. Знахідки Харукі Мураками
35. Цирк як метафора та прийом карнавалізації у романі Венко Андоновскі «Пуп землі».

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Зарубіжна література межі ХХ-ХХІ століть» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового контролю здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, в якій зазначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1 та 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	9	9
2.	Відвідування семінарів	1	9	9
3.	Виконання завдання із самостійної роботи	5	5	25
4.	Робота на семінарському занятті	10	9	90
5.	ІНДЗ	30	1	30
7.	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів – 273 : 60 = коефіцієнт 4, 6 бали				
	Екзамен	40	1	

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасне виконання навчальних завдань;

- повний обсяг виконання завдання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність та оригінальність виконаного завдання;
- творчий підхід у виконання завдань, ступінь засвоєння матеріалу;
- ініціативність у навчальній діяльності.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- робоча навчальна програма;
- тексти художніх творів відповідно до програми курсу;
- навчальні посібники;
- завдання для самостійної роботи;
- темарій семінарських занять;
- запитання для поточного модульного контролю;
- завдання для підсумкового контролю.

XI. ЗАПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Світова література кінця XX – початку XXI століть: знакові постаті, твори, тенденції
2. Філософські та літературознавчі явища кінця XX ст. (постструктуралізм, деконструкція, герменевтика) та їхній вплив на літературний процес (на матеріалі конкретних творів).
3. Взаємовпливи елітарної та масової літератури на культури наприкінці XX – на початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
4. Естетика та функції інтертекстуальності в художній літературі кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
5. Характерні ознаки літератури постмодернізму («гра» з текстом і читачем, інтертекстуальність, іронічність, колажування, «віртуальний історизм», реалізація можливостей гіпертексту та ін.) та їхнє втілення в конкретних творах.
6. Образ лабіринту як символ естетики та модель світобудови у літературі постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
7. Неоміфологізм і художня література кінця XX – початку XXI століть (на матеріалі конкретних творів).
8. «Лабіринт» – «різома» – «Інтернет» як текстотворчі моделі літератури постмодернізму (на матеріалі конкретних творів).
9. Інтертекстуальність та інтелектуалізм новелістики Х.-Л. Борхеса (на матеріалі новели «Дім Астеріона» або ін.).
10. Руйнація традиційного сюжету, пародійна «гра» з героєм, читачем, чужими текстами в творах постмодерністів.

- 11.Збереження гуманізму змісту в межах незвичних формоутворень художніх текстів кінця ХХ – початку ХХІ століття (на матеріалі творів М. Павича або ін.).
- 12.Роль і значення образу-символу Інтернету у творах митців кінця ХХ – початку ХХІ століття (на матеріалі роману Я. Л. Вишневського «Самотність у Мережі» або ін. творів).
- 13.Функції інтертекстуальності у повісті П. Зюскінда «Запахи. Історія одного вбивці».
- 14.Специфіка застосування прийому «гри» та багаторівнева організація тексту в романі Дж. Фаулза «Маг».
- 15.Поліваріативність філософсько-естетичних інтерпретацій твору П. Коельо «Алхімік».
- 16.Особливості інтерпретації авторської концепції в повісті-притчі Р. Баха «Чайка Джонатан Лівінгстон».
- 17.Ідейно-естетичні функції інтертекстуального поля роману У. Еко «Ім'я троянди».
- 18.«Магічний реалізм» і творчість Г. Гарсія Маркеса (на матеріалі роману «Сто років самотності» або інших творів).
19. Твір літератури постмодернізму як гіпертекст (на матеріалі творів М.Павича «Дамаскин», «Скляний равлик» або ін.)
20. Причини, хід і результати «міксування» жанрів і стилів світової літератури у творах Д.Брауна, У.Еко, П.Зюскінда або ін. письменників.
- 21.Іронічність («чорний гумор») як атрибут літератури постмодернізму (на матеріалі роману К.Кізі «Політ над гніздом зозулі».
- 22.Інакомовлення та параболічність як атрибут світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття (на матеріалі творів М.Павича, Р.Баха, Дж. Барнса або ін.).
- 23.Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у епічних творах.
- 24.Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у ліричних творах (на матеріалі текстів В.Шимборської, Й.Бродського, Д.Пригова та ін.).
- 25.Провідні риси постмодерністської естетики та їхнє втілення у драматичних творах (на матеріалі текстів Т.Стоппарда або ін.).
- 26.Фентезі як явище сучасної літератури та культури: характерні риси та секрети популярності (Дж. Р. Толкін, Дж. К. Роулінг та ін.).
- 27.Проблема літературного канону та «каноноборства» і її вплив на сучасний літературний процес (постколоніальна критика, гендерні студії та ін.).
- 28.Стосунки класичної літератури і масової культури (екранізації, комп'ютерні технології, «сандвіч-культура», «фанфікшн» та ін.): сучасний стан і прогнози.
- 29.Зарубіжна і українська література кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті.
- 30.«Мейнстрими» художньо-естетичної ситуації та літератури кінця ХХ – початку ХХІ століть: у пошуках нового та втраченого.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. – М.: Художественная литература, 1975. – 502 с.
2. Бондарева О. Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Монографія. – К.: Четверта хвиля, 2006. – 512 с.
3. Борев Ю. Эстетика. Теория литературы: Энциклопедический словарь терминов / Ю.Б. Борев. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 575, [1] с.
4. Денисова Т. Н. Феномен постмодернізму: Контури й орієнтири / Тамара Денисова // Слово і час. – 1995. – № 2. – С. 18–27.
5. Енциклопедія постмодернізму / [ред. Ч. Е. Вінквіст, В. Е. Тейлор; пер. з англ. Віктор Шовкун]. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
6. Затонский Д. В. Модернизм и постмодернизм: Мысли об извечном коловращении изящных и не изящных искусств: От сочинений Умберто Эко до пророка Екклесиастра. – Харьков: Фолио; М.: ООО «Издательство АСТ», 2000. – 255 с.
7. Ильин И. Постструктурализм, деконструктивизм, постмодернизм. – М., 1996. – 256 с.
8. Ковбасенко Ю. І. Архіпелаг «Павич», острів «Дамаскин» // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2002. – № 4. – С. 80-126.
9. Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік різних боків // Заруб. л-ра в шк. Укр. – 2002. – № 5. – С. 2 – 12.
10. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Жан-Франсуа Лиотар ; [пер. с франц. Н. А. Шматко]. – М. : Институт экспериментальной социологии, СПб. : Алетейя, 1998. – 160 с.
11. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма. – СПб.: Алетейя, 2000. – 334 с.
12. Наливайко Д. Література в системі мистецтв як галузь порівняльного літературознавства // Слово і час. – 2003. - № 6.
13. Сокол Л. Гіпертекст і постмодерністський роман // Слово і час. – 2002. – № 11. – С.76 – 80.
14. Hassan I. The Dismemberment of Orpheus. – Madison, Wis: The Univ. of Wisconsin Press, 1982. – xv, 315 p.
15. Jenks C. Death of Modern Architecture / Charles Jenks // From Modernism to Postmodernism : [An Anthology / ed. by Lawrence E. Cahoon]. – Malden, Mass; Oxford : Blackwell Publishing, 2003. – P. 457-464.
16. Kubler G. The Shape of Time. Remarks on the History of Things.– New Haven, 1962.

Робоча програма навчального курсу

ІСТОРИЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ В КОМПАРАТИВНОМУ АСПЕКТІ

Укладач: Юрій Іванович Ковбасенко, завідувач кафедри світової літератури Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук, професор

К 72 Історія світової літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття в компаративному аспекті: програма навчальної дисципліни / Укладач Ю. І. Ковбасенко. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 33 с.